

Hjemmeeksamen (4 timer) SOS2200, ordinær eksamen vår 2021

Eksamen er en fire timers hjemmeeksamen hvor alle hjelpemidler er tillatt. Samtidig kan vi ikke legge til grunn at studentene har særlig stor anledning til å konsultere pensumtekster etc, derfor forutsettes det ikke at man benytter ordinære referansesystemer. Gode besvarelser forventes imidlertid å referere med navn til forfattere fortløpende i teksten.

Det som skal vektlegges i fremstillingen er studentenes forståelse av begrepene, presisjon i definisjoner og fremstilling av begreper og teorier og i anvendelsen av dem i drøftinger. Språkfeil etc skal ikke trekke ned.

Oppgave 1:

Gjør rede for noen institusjonelle hovedtrekk ved den norske arbeidslivsmodellen. Er den norske modellen utfordret av plattformøkonomien og utbredelse av plattform/ gig - arbeid? Drøft argumenter for og i mot med utgangspunkt i en redegjørelse for sentrale trekk og prinsipper i plattformøkonomien/plattformarbeid.

Sensorveiledning

En god besvarelse fordrer at man redegjør for relevante trekk ved den norske arbeidslivsmodellen knyttet til arbeidstakerrettigheter og -reguleringer, fagforeningenes betydning og partsamarbeidets rolle i forvaltning av arbeidsrelasjoner og forhandling av lønn og andre beslutninger, som beskrives i Falkum og Alsos og Nergaard, og Løken m fl. men også knyttet til faste ansettelsesrelasjoner og arbeidsbetingelser som forutsetning for utvikling av arbeiderkollektiv.

Jo dypere man dykker i det institusjonelle rammeverket i forhold av avtaler og lover etc jo bedre er det så lenge det blir relevant i forhold til drøftingen.

Deretter må Gig og plattformarbeid fremstilles, grunnprinsippene og betingelsene for og erfaringene med utbredelse, basert på tekstene til Oppegaard i Ramazzini og Søkelys på arbeidslivet, samt, De Stefano, 2016 og Wood et al, 2018.

Gig- og plattformarbeid er et marginalt fenomen i Norge og Norden for øvrig – og vi har sett begrensa vekst. Hvorfor? Tja, mange grunner og vanskelig å si sikkert. Men tilbussidebegrensninger er viktig: Dette er ikke lukrative jobber, så så lenge folk finner arbeid i andre deler av arbeidslivet, vil veksten være begrensa. Rett og slett vanskelig å få folk til å ta jobbene når andre jobber i norsk arbeidsliv betaler bedre, er mer stabile og mindre dritt. Dette er et absolutt argument mot at den norske modellen er utfordret av plattform arbeid.

- Men gig-plattformer har funnet fotfeste i enkelte bransjer – og dette er bransjer der organiseringsgraden er lav, avtaledekninga lav, andelen innvandrede høy, deltid/midlertidighet/selvansettelse/provisjonslønn normalisert. Altså bransjer der den formelle arbeidsorganiseringa ligner på gig- og plattformøkonomien. Det er bransjer som aldri har blitt skikkelig innlemma i «modellen» -- eller der den norske modellens særtrekk har stått svakt. De som jobber for disse selskapene er stort sett innvandrede og studenter som jobber deltid – altså ikke de gruppene fagbevegelsen har vært flinke til å organisere og mobilisere. Ergo heller ikke
- Noen plattform-baserte selskap i Norge har valgt å ansette arbeiderne og det finnes sågar tariffavtaler (Foodora). Dette er et eksempel på at gig- og plattformarbeid «temmes» av den norske modellen. Men det er fremdeles atypisk arbeid og ikke en super jobb.
- Denne typen arbeid utfordrer modellen ved å klassifisere arbeidere som selvstendig næringsdrivende: i utgip uten organisasjonsrett, forhandlingsrett etc: Formelt selskap = tariff blir kartellvirksomhet – regulert av konkurranseretten, ikke avtaleretten. Ikke omfattet av AML. Da blir det vanskelig å regulere når norsk arbeidsliv i såpass stor grad er basert på avtaler.
- Reklassifisering fra selvstendig til ansatte er en superstress og dyr juridisk prosess, der arbeiderne må gå til retten sjøl, med mindre de har en fagforening som gjør det for dem – noe de sjeldent har.

Oppgave 2.

Drøft hvordan konsekvenser av koronapandemien for det norske arbeidslivet (for eksempel permitteringer, pålagt hjemmekontor og økt bruk av digitale samhandlingsplattformer, etc.) kan tenkes å påvirke betingelser for «arbeiderkollektiver» på norske arbeidsplasser.

Sensorveiledning:

En god oppgave tar utgangspunkt i Lysgaards teori om arbeiderkollektivet og redegjør for grunntrekk ved teorien som at arbeiderkollektivet som en buffer mellom det enkelte mennesket og det teknisk økonomiske systemets ubønhørlige krav; et organisatorisk mellomstykke mellom formell/teknisk økonomisk organisasjon og den enkelte arbeider, tuftet på tre typer betingelser; problembetingelser/ likhetsbetingelser/identifikasjon, nærhets og interaksjonsbetingelser. Den analytiske nøkkelen til oppgaven vil ligge i å drøfte disse tre betingelsene opp mot noen identifiserte konsekvenser for eksempel hjemmekontorløsninger og økende bruk av digital samhandling, og hvilke forutsetninger dette skaper for interaksjon etc. En god besvarelse vil gi en presis fremstilling av arbeiderkollektivets grunntrekk og -forutsetninger og evne å drøfte hvordan disse utfordres eller underbygges i møte med følger av håndteringen av pandemien i det norske arbeidslivet. Vi har ingen ting på pensum om

dette, så her må sensor vurdere kvaliteten og plausibiliteten i fremstillingene som blir gitt av konsekvenser av håndteringen av pandemien. Man kan ikke regne med at studentene innhenter og underbygger med referanser på den korte tiden de har til rådighet.